

ڪي جو ٻيجل ٻوليو

شيخ اياز

ڪمپوزنگ: حبيب سنائي

وائيس آف سنڌ اي بڪ پبلشر

editor@voiceofsindh.net

www.voiceofsindh.net

پهريون ڇاپو: سيپٽمبر 1970
ٻيو ڇاپو: مئي 1987
اي بڪ ڇاپو: ڊسمبر 2006

نوٽ: هيءَ ڪتاب مڪمل نه آهي، انشاءِ الله تمام جلد مڪمل
ڪتاب ويب سائيٽ تي پيش ڪيو ويندو.

وايون ۽ گيت

•

ڪنڊيءَ نه سڱري، ٻپر نه پلڙو،
سائو نه سلڙو،

چانگون نه چيلڙا!
مارو اڪيلڙا!
مارو اڪيلڙا!

پنڊيءَ نه ڳيڙو، وهُ وات ويلا،
مُنهڙا به پيلا،

ڳوڙها ڳهيلڙا!
مارو اڪيلڙا!
مارو اڪيلڙا!

سارو سيارو ٿي مان ماري،
سومر اڱاري،

ماڻهو نه ميلڙا!
مارو اڪيلڙا!
مارو اڪيلڙا!

تا جيءُ جهورن ۽ روهه رولين،
جنهن وقت بولين،

ڪڙي ڪُويلڙا!
مارو اڪيلڙا!
مارو اڪيلڙا!

•

ڪيڙو ڪيڙو ڪوهه ڪرين!
 ڇا ٿو سارين ڪارڙا؟
 آءُ، ڇپر ۽ ڪنڊيءَ چانو،
 نندڙتايءَ، شال مرين!
 ياد ڏياريم يارڙا!
 ڇا ٿو سارين ڪارڙا؟
 ڪير هڙي ٿو تنهنجي هانو،
 ٿو هئن ڪنهنجي ڏنجه ڏرين؟
 تو به ڪيا ڇا پيارڙا!
 ڇا ٿو سارين ڪارڙا؟
 ويسر واريا مون ۾ نانو،
 ڪير نياڻي پريت پرين!
 وو ڪٿي ويچارڙا!
 ڇا ٿو سارين ڪارڙا؟
 ڇا ٿو سارين ڪارڙا...

--

ڪارڙو - ڪارو تتر
 ڏنجه - ڏڪ
 ڪيڙو ڪيڙو - تتر جو آواز

جيچل، منهنجو جيئڙو!
هه هه منهنجو جيئڙو!
آئي مند گلاب جي-

هر ڪنهن پاتا هار، هوا ۾ چڱ چڱ ٿي مهڪي،
رُت جي ريت نرالي آهي، رڳ رڳ ٿي جهڪي-
ها، پر هو سانگيئڙو!
هه هه منهنجو جيئڙو!
آئي مند گلاب جي-

ڪوڪي ڪوڪي گهايل من ۾ ڪويل ڪنهن کي ڪانڊي،
هر هر آءُ اڃان ڇائڻ تي ڪيئي سڀنا سانڍي-
ڪوبه نه پائي لئڙو!
هه هه منهنجو جيئڙو!
آئي مند گلاب جي-

ڪنهن کي ان جو ڪٽ نه آهي، موٽ ڪڏهن ٿو ماري،
مون کان پوءِ نه ڄاڻان بي ڪا، جيڪا در تي ٻاري-
ڏوارنهن لئ ڏيئڙو!
هه هه منهنجو جيئڙو!
آئي مند گلاب جي-

•

ڪاريءَ ڪنڌيءَ تان ڪنهن جا ٻه ڏيئا
گهنگهنور ساگر
۾ ڇو ڏسن ٿا؟
ٻيڙي ته ڪائي موتي نه آئي،
واريءَ آنڌيءَ تان پر پوءِ به ليئا
گهنگهنور ساگر
۾ ڇو ڏسن ٿا؟
ڪو ڪئن به چاهي، الڪو ته آهي،
وانجهي ويا جي، جيئا نه جيئا!
گهنگهنور ساگر
۾ ڇو ڏسن ٿا؟
ڪاريءَ ڪنڌيءَ تان ڪنهنجا ٻه ڏيئا!

باڪ ڦٽيءَ جو بانورا!
ميندي پوکِ نه ڪيت ڀر.
مومل هٿڙا رانئبا،
مرندا سوڍا سانورا_
ميندي پوکِ نه ڪيت ڀر.
ايندا سڌڙا ڪاڪِ جا،
وسري ويندا چانورا،
ميندي پوکِ نه ڪيت ڀر.
باڪ ڦٽيءَ جو بانورا!
ميندي پوکِ نه ڪيت ڀر.

هءَ هءَ ٻيرون ڄاڳريون!
هءَ هءَ آرتيون آڱريون!

سارو ڏينهن بهار ۾،
هر هر ڦول ڦلار ۾۔
هءَ هءَ ٻيرون ڄاڳريون!
هءَ هءَ آرتيون آڱريون!

هونءَ ته پيارا مند جا
سپنا سارا مند جا۔
هءَ هءَ آرتيون آڱريون!
هءَ هءَ ٻيرون ڄاڳريون!

ڄاڳري پير - پهڙي پير، جا هر وَڻ کان کان اڳ بهار ۾ ڦٽندي آهي ۽ جنهن ۾ ننڍڙا ڳاڙها
پير ۽ تيز کنڊا هوندا آهن.

•

هه هه منهنجي چولڙي
 ڏوڻ نه ڏوبڻي گهاٽ تي!
 ان ۾ جنهن جو واس آ،
 آءُ انهيءَ جي گولڙي
 هه هه منهنجي چولڙي
 ڏوڻ نه ڏوبڻي گهاٽ تي!

آه گجر جي گج ۾،
 ڪائي رات رتولڙي
 هه هه منهنجي چولڙي
 ڏوڻ نه ڏوبڻي گهاٽ تي!

سارو ڏينهن چهاو سان،
 ڇاتيءَ جنهنجي چولڙي
 هه هه منهنجي چولڙي
 ڏوڻ نه ڏوبڻي گهاٽ تي!

مڀرو سمجهو نه منڏ ڪي،
 ٻڌ ته منهنجي ٻولڙي!
 هه هه منهنجي چولڙي
 ڏوڻ نه ڏوبڻي گهاٽ تي!

•

تون لَنوائيندي به مون کي کيسيتائين؟
 آءُ تنهنجي دانهن آهيان!
 ٿو ٻران تو ۾، سُجاتو تو نه سائين!
 آءُ تنهنجي دانهن آهيان!
 مون ٻڌا هن چنگ ۾ جهوڙا نه جهائين!
 آءُ تنهنجي دانهن آهيان!
 ووءُ، مُنهنجا گيت تون ڳائين نه ڳائين؟
 آءُ تنهنجي دانهن آهيان!
 ووءُ، پنهنجي پاڻ کان چو ٿو لڄائين؟
 آءُ تنهنجي دانهن آهيان!
 آءُ تنهنجي دانهن آهيان!

وَتَ جَلَايِي وَيِهِي،
آئي راتِ اُماسَ جي
جَڙ تَه اُجهاڻو اوچتو
ڏيئا ڏيئا ڏيهُـ
آئي راتِ اُماسَ جي.
پهرين جوتِ جيار تون،
پوءِ پڪي ۾ پيهُـ
آئي راتِ اُماسَ جي
آرها! اندوڪار ۾،
تو و ت سَجَ سَنِيهِي!
آئي راتِ اُماسَ جي.

•

گهر گهر جوتِ جلائي،
سانجهي آئي۔

تنهنجو ديپُ وسائڻ چو آ؟
تنهنجو منهن ڪوماڻل چو آ؟
هر ڪنهن سيحِ سجائي!
سانجهي آئي۔

هو جو مور نه ورڻو آهي،
تنهنجي پريتِ انهيءَ کي چاهي،
ڪهڙي گتِ بڻائي!

سانجهي آئي۔
هاءِ، اکين وٽ ڏورا تنهنجا،
هه هه نيٺ ڪتورا تنهنجا
جن ۾ بوند نه ڪائي!

سانجهي آئي۔
ڪنهن سان پريتِ لڳائڻ پڳلي،
جو اڄ راس نه آيڻ پڳلي،
ساوڻ۔ رت سُهائي!
سانجهي آئي۔

•

او ڪامهه ۾ ڪونجڙيو!
 ترسو مان به هَلاَن!
 ساڻي ساري ديس ۾ مُنهنجو ڪونه ٿيو،
 ترسو مان به هَلاَن!
 ڏوري مون کي ڏور ڪو پنهنجو ڏيهه ڏيو،
 ترسو مان به هَلاَن!
 چو ڌرتيءَ جي ڌوڙ ۾ مون کي پنڌ پيو!
 ترسو مان به هَلاَن!
 ڪنڀڙائين کان اڄ ڪنڀي مون کي ساڻ نيو!
 ترسو مان به هَلاَن!
 ترسو مان به هَلاَن!

•

چوري پوءِ نه ڪيتڪي،
 گجرا پاءِ نه ٻانهن ۾.
 گهلي! ساري ڳوٺ ۾
 ڳولين تي ڪنهن کي لڪي؟
 گجرا پاءِ نه ٻانهن ۾.
 تڙ تي تارن چانو ۾
 سارين تي ڪنهن کي سڪي؟
 گجرا پاءِ نه ٻانهن ۾.
 سوچين ٿي ايندي ڪڏهن
 پاران تنهنجي پالڪي!
 گجرا پاءِ نه ٻانهن ۾.
 پوري، ڪهڙي پالڪي!
 گجرا پاءِ نه ٻانهن ۾.
 گجرا پاءِ نه ٻانهن ۾.

گهاگهر گهاگهر گهاٿُ،

سج ڪني نڪتي.

سينهون ويڙهي سانوري،

تون ڇو انهن اڃاٿُ؟

سج ڪني نڪتي.

سورج- ونسي سونهن سان

ساريئُ رات سماٿُ.

سج ڪني نڪتي.

نيٺ ته ايندو تو گري،

ڇو تو گڙتيءَ گاتُ!

سج ڪني نڪتي.

•

اُپ-ڪپر تي ناو،
چنڊُ پيو اڀري.
گهر گهر مهڪي مالتِي،
چوٽِي چوٽِي چاو،
چنڊُ پيو اڀري.
ڪامڻ ڪُنڊن روپ ڪي
ڪامڊيو جا گهاوِ
چنڊُ پيو اڀري.
سانجهي تائي سار جا،
چا چا هٿ چهاو!
چنڊُ پيو اڀري.

ڪامڻ - ڪامڻي
ڪُنڊن روپ - سون جي شڪل واري

آڏا لڪَ تہ ڏسُ!
چنڊ پيو اڀري.
گهوري بينو گڏ ۾
هيٺ سره جو سس.
چنڊ پيو اڀري.
چڙهڻو آن جي چوٽ تي
قهڪو کائي قس.
چنڊ پيو اڀري.

هي نپرو آڪاس۔

- آڌيءَ جو آڪاڙ ۾ .
 ڳوهي ٿو جڻ ڳجهه ۾ ڪوئي منهنجو ماسُ،
 آڌيءَ جو آڪاڙ ۾ .
 من۔ مندر ۾ ڏيئڙا، هلڪو چندن واسُ،
 آڌيءَ جو آڪاڙ ۾ .
 مون سان منهنجو پيارُ پڻ ٿيڻو آ ڇا ناسُ؟
 آڌيءَ جو آڪاڙ ۾ .

•

ڪنٻُ نه تون ڪاپائتي!
 ڪنٻُ واريون ڪوهُ ڪٽينديون!
 هن آڻڻ کان اڳتي ڪائي
 ناهي پونءِ پوائتي۔
 ڪنٻُ واريون ڪوهُ ڪٽينديون!
 توريندڙ جي تانگهه آجائي
 آه اڙي آسائتي!
 ڪنٻُ واريون ڪوهُ ڪٽينديون!
 ڪنٻُ نه تو ڪاپائتي!
 ڪنٻُ واريون ڪوهُ ڪٽينديون!

ڳاڙها ڳيرو آيا
 دولهه منهنجي ديس جا!
 در در ونڙيءَ پانهنجا
 مرڪي وار وچائيا_
 دولهه منهنجي ديس جا!
 واري تن تي جندڙي،
 هي جي ويريءَ گهائيا_
 دولهه منهنجي ديس جا!
 لال لاهوءَ ۾ گهوٽڙا
 ڳوٺ ڳلي سان لائيا_
 دولهه منهنجي ديس جا!
 دولهه منهنجي ديس جا!

وَنجَهَ تَڪِيرا وَاَنجَهِيو! گهاتُ پري آهي.
 ڪارا ڪُنَّ اَٿاهَ جا
 اِجا اَگِيرا وَاَنجَهِيو! گهاتُ پري آهي.
 لَهرون لُٿڙ درياھ جا
 هيل گهٽيرا وَاَنجَهِيو! گهاتُ پري آهي.
 تَڪراپو طوفانَ سان
 سُرخُ ڦريرا وَاَنجَهِيو!
 گهاتُ پري آهي.....
 گهاتُ پري آهي.....

ڦريرو _ جهنڊو

غزلون

سڪي! هوا ۾ هڳاءُ آهي، گلي گلي گيتُ تي وئي آ!
پيا بنا نندَ ڪيئن ايندي، بسنتَ جي رات بي چئي آ.

اننت آهيءُ روپُ مايا، اڃا ته ڪينرَ به گيتَ ڳايا،
اُٿي سٽي لوڪَ ڳاءُ چارڻ! صدا اڃا تو ڪٿي ڪئي آ!

نه ڪوڪُ ڪويل! نه ڪوڪُ ڪويل! اسان اڳيئي دڪي، ڏهاڳڻ!
ڏسين نه ٿي ڇا پرھه پري آ، لھو لھو رات نردئي آ!

سڄي سڄي رات نندَ نيٺين نه آ سان ڪي، تڏهن به ساجن!
پندر پئي آھ ڳالھڙي ڪئن؟ نه تو چئي آ نه مون چئي آ!

’اياز‘ ڪلهه مينڌري چيو ٿي، ’جڏهن چڙهي ڪامڻي چڪيا تي،
’نه ڪاڪ ساڳي، نه آءُ ساڳيو، ڏنر ته مومل نئي نئي آ!‘

اننت _ بي انت
نردئي _ ظالم.

چٽ پورا ڪيا گهڙي تي مون،
ڏس، نهائين اڃا تتي نه تتي!

هو پروڪي ڪڏهن پياريندين،
مت کولي ته ڏس، متي نه متي؟

اڃ ته ڏاڍو اداس آ آٿڻ،
تند تو کا نئين ڪتي نه ڪتي؟

سانت، چر جي اڏار، تيز هوا،
چنڊ، چڪيا متان ستي نستي!

ريس تو سان اوس 'اياز' ٿئي،
تو ڪنئي ڪاڻ، مون رتي به رتي.

لاڙ تنهنجي لڳي آهيان لالڻا!
آءُ موٽي ميان، ڏينهن لاته گهڻا!

هيل پنهنجي چني مون ته گاڙهي رڱي،
گوٺ ڳالهيون ڪيون ٿا ملن ميهڻا.

بڪ ڪنهن ڪي برهه جي نه آيون ٿي،
اڀ پالهي پنڊي، چار تارن ڪڻا.

سنڌ جيئي سدا، سنڌ جيئي سدا،
راس آئي رلي، هونءُ اوچڻ گهڻا.

اي 'اياز' اڄ وري ڏنڌ ڌاڙا هنيا،
'روشني! روشني!' ڪن پيا ڪي ڄڻا.

ميهڻا _ مهڻو. مڙن موٽڻ ميهڻو، ٿيا نظاري نروار (پتائي)

ساڳُ پنهنجو ڀلي سنڌُ پو پي پلي،
ڀاڳ واري سدا پونءِ تي ڀرجهلي.

تو چيو 'سنڌڙي' مون چيو 'جندڙي'
مون پرولي سَلي! مون پرولي سَلي!

پريت ليلا به آ، پريت ڪونرو به آ،
پريت پرڪي ته ڪا مون جيان دل جلي!

وڪ وٿري ڪيو ٿي اچي، ٿي اچي،
هُو جهڙالي هوا، هو گلابي گلي!

سنڌُ مرڻي نه آ، اي 'اياز' آ آجا،
اڃ جو آسرو، ڪا ته پاڻيءَ گلي!

هانءُ منهنجو هرڻ، ريت منهنجي رلي،
رات مون کي ستارا ستارا ملي!

روجهَ رمتا ٿيا ڪيرُ ڪنهن کان پڇي،
اڀُ ڇا کان ڦٽو، وڃُ ڪنهن تي ڪلي؟

ڪا ترائي هجي چانو چانئي هجي،
اڃُ منهنجي بجهي، مان پوان آهلي!

تو سوا نينگري ڏيهه ساري ڏنو،
ڊيل ڊولائتي ٿور تنهنجي ٿلي!

ڪنهن نه ڄاتو اياز آهه هي تو سوا،
ڏاتِ سارو جڳتِ ڏاتِ سوڙهي ڳلي.

جا خدا کان نه ٿي، جا نه امڪان ۾،
ڪالهه کان ڳالهه سا آه انسان ۾.

آءُ زنجير پائي به آزاد هان،
تون ته ظالم سداً انهن زندان ۾!

رات نانگڻ به آ، رات جوڳڻ به آ،
رڪ جتائون انهيءَ جون سداً ڏيان ۾!

مون نه ڄاتو هيو چنڊُ چارڻ به آ،
چاندني راڳ آ رات سنسان ۾!

هو ته مون کي چتائي وئي ٿي ويا،
ميئنهن برسي پيو ڪالهه شمشان ۾.

بادلو! بادلو! ڪجهه ته برسي وڃو،
رات ترسي وڃو هن بيابان ۾.

عشق تنهنجو 'اياز' آه انسان سان،
هو چون ٿا ته تون ناهه ايمان ۾.

ٿي املتاس تان ڪوڪَ ڪويل ڪري،
هو ڀري آءُ، ڀري آءُ، ڀري آءُ، ڀري آءُ!

مورَ جا پَرَ ته مون کي ڏنا ٿي ميان!
ناچُ مون کان نه ٿي، ريتِ پيئي ٻري.

مَدُّ ڪهڙو به آهي، ڪالو! ڏيو۔
راتِ گهنگهورُ آءُ، ڪئن به تائو ٿري.

بانُ ڪيئي گُٿا پر نه چارڻ ٿڪو،
بَنگُ ٻيهر چڪي، چَنگُ چوريو چري.
جيءُ هو يا جُهڳو، داءُ پنهنجو لڳو،
جيتَ ڇا، هارَ ڇا، ڪيرُ پُٺَ تي وري!

سُرُ به تنهنجو ميان، سرُ به تنهنجو ميان،
ڪنڌُ تو کان سو ڪيرُ تولهَ ڌري؟

مينهن جي رات ڪاڻي وڃو اوڻيو!
مانڙي ٿي پڇي، باهڙي ٿي ٻري!

آءُ، رابيل مُرجهائجن ٿا پيا،
ڪا سڳندَ آه جنهن جي نه تو بن سري!

اي 'اياز' ائٽرا! تو ته پايڻ ٻڌي،
پير سوچي ته رڪُ ڌرتيءَ تي ڌري!

املتاس _ املداس، چمڙيءَ جو وڻ.
بَنگُ _ تير.

جُهو پڙي ٻاهران رات جهانجهر وڳي،
پيرَ ڪنهنجا هيا؟ ڪيرَ مون کان پڳي!

سونَ جهڙي جواني اسان کان وٺي،
وارَ چاندي ڪيئ، عمرَ ايڏي نڳي!

ڪيرَ هيءُ سڄَ ۾ ٿي وڃي اُجَ ۾،
ٿي نه پُٺَ تي ڏسي، لارَ ڪنهن جي لڳي؟

سورَ تولئ سنا، سارَ تنهنجي رهي،
زندگاني پرين! تارَ تنهنجي تڳي.

بيجل سَوَاءِ ٻي ته لڪا ناه لوڪ ۾،
هڪ ڳالهه آ ته جهانءِ نه آهي جهروڪ ۾!

اونده اُجارجي نه اڳوڻي چراغ سان،
نيزي مٿا اڀار نئون سج نوڪ ۾!

ڪرها ڪڏاءِ، ڪاڪ پري ناه ميندرا!
ڇا چي ڇڏيءَ به چار جڏا جيءَ جهوڪ ۾!

وهُ کان ڪڙي پيار اسان کي اڙي ڪلال!
ها، اوت، اوت، اوت اڃا اوت اوڪ ۾!

شل ڪر ڪڙي ڪرار مٿان اوچتو وسي،
مارو ملن آياز وري شال موڪ ۾!

جهروڪ۔ جهروڪو، جاري واري ڪٽهڙو.
جهوڪ۔ رات جي منزل لاءِ اٺن ويهارڻ جي جاءِ.
اوڪ۔ پٽ، زور واري برسات.
ڪرار۔ پٽ شاهه جي ويجهو هڪ ڍنڍ.

هي هرڻ بانورو ڪيستائين هجي؟
بادلو، بوند ڪا، ريت جنهن سان رجي!

آءُ سورج مڪي، ڏينهن منهنجو ڏکي،
تون ته اڀرين نه ٿو، اک ڇاتي گجي!

اڳ بن ۾ لڳي، راڌڪا ٿي رڙي،
بنسري شيام جي بي سري ٿي وڃي!

او پرين! او پرين! آءُ، موتان پيو،
ڪير توکان پڇي؟ ڪيستائين پڇي؟

سر اياز، اڄ ڏٺي، مُنڌ موتائجي،
سنڌ سستي وڪي آه ڪنهن نرلجي.

ٻه ٽي نينگريون، چانديءَ ۾ پٽڻ،
لٽيون، ايسرائون سجاول ۾ جڻ!

پني رات، گهرا تيا گونڙا،
اسارو اسارو گهلي تو ڏڪڻ.

ستارن پري اڀ هيٺان نه سمهه!
ستارا ڏسي ياد ايندءِ سڄڻ.

اڙي رات تارن پري! تو ڏنو،
ترائيءَ مٿان هو اڪيلو هرڻ؟

چون ٿا ته آ ذات آڪاس ڦل،
چون ٿا ته پنهنجو نه تون پوک وڻ.

پرينءَ جي پڪي ۾ وجين تو 'اياز'
ٿڙي آه ٿانگر، ٻه ٽي قول ڪڻ.

ڪُونجَ ڪَڪِي پئي ڪا اُترَ پارَ جي،
ياد آئي اسان کي وري يارَ جي.

اڃ اُٺي جي هوا جيءُ جهوري وڌو،
سينگ چڪجي وئي اوچتو سارَ جي.

تي ڪيا اڃ شفق ڦولَ اُن ۾ ڦٽا،
ڪانه جهولي پري پر مڱڻهار جي.

ڪيترن ڪونپلن سان سڃايل هئي!
ٻانهن جو اڪارڻ ڪي ڌارَ جي؟

اي 'اياز' اوچتو ڦٽُ کولي وئي،
چيٽَ جي چاندني، هيرَ ولهارَ جي.

دور ٿيندا وڃن روز جو ڪيٽڙا،
تون اڃا ٿو جيئين، هاءِ ڙي جيئڙا!

اوچتو مون ڏٺو اُپُ آسائتو،
رات ڪاري هُئي ڏيئڙا ڏيئڙا!

مون نه ڄاتو ته اي سجَ جهڙا پرين!
روز پاتا پئي تو لڪي ليئڙا!

آءُ منهنجي تڙي، ويهه اوري اڏي،
ساهه تو کي سڏي، اوه سانگيئڙا!

ڇو 'اياز' اڄ وري چانو گولين پيو؟
پنڌ ڏاڍو پري آه پانڌيئڙا!

ڪيتَ ڪُورا ٿيا، ڏينهن ڏاڍا تٽا،
آءُ ڪاري گهٽا اڄ ته چوڙي ڇٽا!

واءِ سان وَنجهه ڪيڏو وڙهن ٿيا پيا!
جئن اٿائو لڳو، مٿس مانجهي متا!

پريت ۾ جيترا جيءُ جوڪا ڪنيا،
اوترو مڏ متو، راڳ مُنهنجا رُنا!

روز جهلڪا لڳا، روز خوشبو پُڳي،
واءِ کان مون وٽا پار تنهنجا پُٽا!

ٿي 'اياز' اڄ وري ڄڻ اڪارٽ لڳي،
سانوري کان سوا هيءُ سموري ستا!

ٿو جلي هي جبل، لوءَ هوريان ته هل!
پنڌ پنهنجو پري، ڏينهن آهي تئل!

سجُ تارا ڪڍي، واءُ وَر وَر وڍي،
بَسُ ڪيهون ڪري، اي چمر! ڪر نه چل!

ڪو پڪيءَ جو نه پر، ٿو پري ڪيرتڙ،
چپَ جي چانو ۾ ڪير آهي ستل!

واءُ واريءَ مٿان ٿو وراڪا ڏئي،
چو اڏاڻو تتر، ڪا ترائي نه تل!
اي 'اياز' اڄ ته ڏس پير پنهنجا پتون،
ڪا گهڙي ساهُ پت، ا پري، هو پنهل!
**

رات جي راڻيءَ ڪئي قلهار آ،
واءُ ۾ ڪنهن سانوري جي سار آ!

ڪونج ڪا اڏري پئي سنجها سمي،
يا افق تي ڪا لهوءَ جي ڌار آ!

ياد بندرُ بمبئي جو ٿو اچي،
جيءَ ۾ جهرمر ڪئي ڪنهن يار آ.

گونج آ هر گيت ۾ جنهن جي 'اياز'
هاءِ، سو چو دور آ، چو ڌار آ!.

اڄ ڏسي ڳاڙها ڪڪر آڪاس ۾،
 ڌرتيءَ کي آس آئي آس ۾.
 تون پري آهين ته ڇا، آهي پنل،
 رات ۾ رابيل تنهنجي واس ۾.

نيٺ بادل برسندا هن پونءِ تي،
 نيٺ ايندين ڪنهن مهيني ماس ۾.

هي هرڻ ڏاڍو هنيلو هو 'اياز'
 ڪنهن پرائي تڙ نه آيو پياس ۾.

هي سيارو، هوا، منهن تي ماٺ!
تي سڌي ڪا وري جڏي ڪي جات.

رات ڪاري، هتي هتي جڳنو،
تيڙ ڪائي پئي ڏيئي جي لائ!

وڃ ڪنهن تي وڃي ڪري ساٿي!
اڀ ۾ اوچتو ٿيا چمڪاٽ.

جي نه ريجهي رنو، پلئ ڳل پاء!
نينگري! تو ڪيا گهڻي نائ.

ڪنهن نه جاتو ته چو هيا سرها،
هو اڏي تي 'اياز' اوچا گات!

شاعري جي روح گرمائي نه ٿي،
منزل مقصود کي پائي نه ٿي.

گونج تنهن جي ڇا ڪبي، محبوب جو
گونج جي پيغام پهچائي نه ٿي!

گيت منهنجو ڌرتيءَ جي دانهن آ،
ڪا گڻن واري ائين ڳائي نه ٿي.

اي ٻڏي! پاڪار، پانهون هڻ! رڳو
پریت ڪنهن کي پار پهچائي نه ٿي.

تو ڪري راکاس راڙا پر 'اياز'
هيل تنهنجي سنڌ گهپرائي نه ٿي.

اگر دائم آهي ته درياھُ آ،
گھڙيءَ لاءِ هي گھيرَ تنهنجا هيا.

پٽائي! اسان جي پريءَ جهول ۾،
ٻُڌوسين ٻه ٽي پير تنهنجا هيا!

اهو چير چمڪو سُجاڻان پرين،
ٻُڻپي باهران پير تنهنجا هيا.

ٻُرو نانه پنيورُ اي پورڙي!
ڏنڻه ڏوجه جن، ڏير تنهنجا هيا.

اڙي ڏيهه! تون شال ٿرتانءِ ٿين!
ولهيءَ سان وڏا وير تنهنجا هيا.
اڃا هانءُ هاريو نه آهي 'اياز'،

اڃا هانءُ هاريو نه آهي 'اياز'
نوان روز انڌير تنهنجا هيا.

ڪي مالُ ميٽرن ڪي آڪڙن ٿا،
ڪنهن ڪونه ڄاتو گلڙا تڙن ٿا.

مُنهنجي اچڻ تي آڪاس_گنگا،
تارا ٻڌن ٿا، تارا ڪڙن ٿا.

مُنهنجيءَ ترائيءَ پاڻي پلر جو،
سڀ روجه ريجهي، جنهن تي مڙن ٿا.

ٿا گيتَ مُهنجا چاريون وڃائن،
ڪنهن گهير ۾ چڻ گهاتو گهڙن ٿا.

چا چا چون ٿا ماڻهو آياڻا!
اي ڏات، تو تي ڪيڏو چڙن ٿا!

تو لئه تڪيندي ڏيئا اُجهڻا،
چو ڪونه آئين تون رات رات رات؟

هيءَ هيءَ بسنتو! هي ڦول پنهنجا
ڪنهن لاءِ آندو منهنجي پڄاڻا؟
هيءَ هيءَ گهٽائو برسي نه برسيءَ،
هيءَ هيءَ اڃايل هي پونءِ پاڻا!

اي چند! تو کي پهچي نه پهتا،
اڄ گيت منهنجا ڏاڍو اڏاڻا!

مهڪار آهي ڪائي مٽيءَ ۾،
هي ڪير مهڪي ان ۾ سماڻا؟

اي آسمان، نيرا جهانو!
ڪيڏانهن ويندا ڌرتيءَ ڌڪاڻا؟

رابيل جا گل پوئي ته آئين،
پر هار ڪنهن کي پائين اياڻا!

مايوس آهين اي ميندرا چو؟
مومل ڪندي آ ڪنهن وقت ماڻا.

اڄ ڪلهه 'اياز' آ مرهم مهانگي،
۽ گهاو تنهنجا آهن پراڻا.

هوندي مايا اُپر مپار،
بَنسِيءَ وارا رَت سَنپار!

رات تہ ڪاري نانگڙ آه،
گاروڙي ٿي رات گذار!
ولھ وَسِي ٿي اوندهه تي،
تانداڻو ٿي ٿاڻو تار!

توتي ڪاوڙ ڪوهُ غلام!
ناھ غلامِيءَ جھڙي گار.

دور اَسارا شاھ بلوط!
تون ڪو پنهنجو ٻوتو ٻار!

ڪاڻياري جي ڪنهن کي ڪاڻ؟
واهر تي ويساهُ نہ ڌار!

هر ڪنهن پنهنجو پنهنجو ڪُڙم،
هر ڪنهن پنهنجي پنهنجي ڪار.

جنهن مٽِيءَ تي مرڻو آه،
تنهن مٽِيءَ کي پهرئين سار!

ڪالھوڪي جو ڪهڙو تاءُ،
اچ ڪو اجر و سَجُ ايار!

هلڻي آهي هر دم ويڙھ،
آڏي پنهنجي ڍال نہ ڍار!

هر منزل کان اڳتي وڃ!
ڪنهن منزل تي پير نہ نار!

اڳتي ايندا ڪارا ڪُن،
پوءِ به ويڻو آهي پار.

دنيا جنت ٿيڻي ناه،
پوءِ به دوزخ تي ڦٽڪار.

ڳاڙهي گل جي خوشبو سنگه،
۽ پوءِ ڪنڊي تي ويچار!

ٻڌ پل ٻئي جي ڳالهه 'اياز'!
پنهنجو پيغمبر ٿي گهار.

اڀرمارِ بي انتها.

آڏيءَ اُٿي ٿا هُو گيت جوڙن،
شاعر پڪين کان اڳ ۾ پتوڙن!

پيرون پچن ٿا ڪاري گهڙ ۾،
ڌرتيءَ منجهان ٿا امرت نچوڙن.

اڄ گيت مُنهنجا چيتي اچيتي،
ماتو مهِيءَ جو ويٺا ولوڙن.

هر هر ڪجاوا اڀري اچن ٿا،
ڪرها پتن مان ٿا واٽ ووڙن.

پيڙي گري ۽ اوڀر اٿائو،
وانجهي وسوڙا تارن نه بوڙن.

منهنجي پٿر ۾ پيرا پرينءَ جا،
او شل نذر سان ناتا نه توڙن!

ڪيٻائجي چو ڪوري ڪٽڻ کان!
ڪاپائتيون ۽ رنڊا نه روڙن!

هيءَ هيءَ 'اياز' اڄ هي جاڳ-سپنا،
ٿا جيءُ منهنجو سارو جهنجهوڙن!

آڪاس نيرو، نرمل اجالا!
پر پر ڪلالا، پورا پيالا!

تولاءِ تنهنجا سونا سنگهاسن،
مون لاءِ منهنجي هيءَ مرگه چالا.

ڪويل چوي ٿي هيءَ ڪوڪ ڪهڙي؟
مون گيت گاتا سڀ کان نرالا.

ميهر ڏسي ٿو، تارا ٻرن ٿا،
سهڻي سڪائي ٿي وار آلا.

اوتار ناهيان پر پوءِ به منهنجي
بنسي وڃي ٿي گهر گهر گوالا!

سنڌو سنهري! توکي ڏني مون،
گوڙها وهائي، ڇا ڊپ-مالا!

اڄ ڪلهه 'اياز' آهر گيت تنهنجو،
انڌير نڪريءَ ۾ ڪا جوالا.

رات وارن کي وري چنڊڪو ڏئي،
اوچتو ڪاري گهٽا برسي پئي.

چو ڏهر ۾ ٿي وڃين ڏيئو ڪٿي؟
رات ڪارونپار جي آهي، هئي!

ڪا گهڙي سارا جهرو ڪا بند ڪر!
واءُ ڪيهون ٿو ڪري او بي چئي!

سير، سُهي، تيز طوفاني هوا،
سار ساهڙ جي، ڏسائون سرمئي!

تنهن پڄاڻان ڪاڪ کي مان ڇا ڪيان؟
مينڌرو مون کي ويو ڪو ڏنءُ ڏئي.

ڪنهن وڃن واسطي، پنهنجي 'اياز'!
زندگي بنواس ۾ گذري وئي.

ڏهر - پتن جي وچ ۾ ميدان
سرمئي - سرمي جي رنگ واريون.

ايا به نل تي هيا نڪاڻا، ايا به ڪي سنڪ سار ۾ ها،
سڳي وڳي ٿي، سنئين لڳين ڪي، ٻه چار پڪشو وهار ۾ ها.

عجيب هي آڱريون هيون جي لھو لھو ٿي ويون ٿنبي تي،
عجيب هي ولولا هيا جي نه تند ۾ ها نه تار ۾ ها.

جڏهن اسان خاک ٿي وياسي، تڏهن وسي ماڪ ميڪڊي تي،
رُنو صراحيءَ، ڏنو نه ساغر، پياڪ پنهنجي خمار ۾ ها.

اٿاهُ اڏما ڌڪار ۾ ها، ڌڪار جا پيار جي سڪي آ،
سوين امر گيت آدميءَ جا، نه چاندنيءَ ۾ نه پيار ۾ ها!

سُجهي ٿي توکي رڳو ننولي، سڪي! ڏنو مون جڏهن به ساجن،
اواڪ واکا اڪير ۾ ها، اپار ناتا نهار ۾ ها.

'اياز' هر شعر آھ تنهنجو ائين جيئن ڪو گلاب جو گل،
ڏني نه بي ڪنهن به سُرخ خوشبو، انيڪ ٻوٽا بهار ۾ ها.

تڪا ڪئن نه ماري ويا تاڙ ۾!
لٿو هنج ڪو ڏنڊ تي لاڙ ۾.

اسان ذات سان هي ڏسائون رڳيون،
ميان، تو ته پورو هئين ساڙ ۾.

ڪياسين اُپا رت ريتا جهنڊا،
وياسين مني ديس جي ماڙ ۾.

اپاري ويو آگ ڪيڏي اياز،
بغاوت ڪري گيت جي آڙ ۾!

ڏسا_ طرف.

نه موتو گهڙيءَ لاءِ گهاتو ڏئي،
ڪاللو! وڃو مڏ- ماتو ڏئي.

اڏيءَ کي ڏنڻه ڪيتري پيار سان!
اسان کي اڀو اوچُ ڳاتو ڏئي!

مٿا رات ڪاري، اَسُونهان اسان،
چڏي ڇو وئين تون ٻه- واتو ڏئي؟

اتر اچ ته ڪيهون ڪري ٿو وسي،
ويو سيءُ ڏاڍو سيانو ڏئي.

بغاوت پريا گيت ڳائي 'اياز'،
چريءَ کي وئين ڪو چپاتو ڏئي.

تتيءَ ۾ گهڙو ڪا پري ٿي پئي،
ٿري سونهن چمڪا ڪري ٿي پئي.

اهو ڪانڌ ڪهڙو؟ انهيءَ کي ڏسون!
سُهائڻ ته ٻه ٻه پري ٿي پئي!

اُني جي هوا ۾ ڪنيا مورَ پَر،
ڏکي ڏيل هر هر نري ٿي پئي.

ڪرايون ڳچيءَ ۾ وجهي ڪانڌ کي،
ڏسي وڃ وينگس ڏري ٿي پئي.

سڪيءَ کي ڏجي ساهُ گهوري 'اياز'،
مگر ڇا ڪجي، جو پري ٿي پئي!

پلا پنڌ هئن ڪو اُپهرو ڪري!
تڏي چانو آءُ وڃُ ڏُپهرو ڪري!

هوا! ڪانهن بينون بڻائي وڃاءُ،
وسيهر اُني ڪو ته لهرو ڪري!

اجا مڌ متو ناهه، ترسو ذرا،
پياڪو، اجا رنگُ گهرو ڪري!

اسان جو سڌا ڪنگري تي ڪمندِ
پيو تيرانداڙ پهره ڪري.

نئين جاڳ آندءِ، ويو هو 'اياز'!
اڳوڻو غزل ديسُ گهرو ڪري.

ويج! تون ڇو نه ٿو ورائين ٻانهن؟
ڇا ٻڌين ڪونه ٿو ڏکيءَ جي ڏانهن؟

ڏسُ ته تلوار جئن تڪا آهن،
تو سُڪايا ته ڇا ڪنديءَ تي ڪانهن!

هي تڏي تي اڪت نڪت تنهنجا،
هي جڏو جيءُ، هي اُٻار پرائهن!

ٿو سڏي بار بار اڳاٽو،
۽ چڪي چوه مان 'اياز' اڳانهن.

نٿي جي هوا ۾ گلابي بدن،
ڍڪي ڪيئن اجرڪ سڄو واس وٺ!

مياڻي به مهڪي مڇيءَ چٽ ۾،
مُساڻر، اهو آه منهنجو وطن!

نه 'خسرو ڏٺو نه 'غالب' ڏٺو،
غزل در غزل آه پنهنجو چمن!

اها سنڌ ڪعبو به، ڪاشي به آ،
چوي ڇا به ڪو شيخ يا برهمڻ.

انهيءَ تي اسان جي خدائي ڪٿي،
نه فردوسُ بهتر نه باغِ عدن.

جڏهن 'ڪُن' چيائون، اسان کي ملي،
اهائي ته ڌرتي، اهوئي ته ڏن!

گوالي نه گوپي ڏني هيئن ڪا،
ڏسي جي ته ساري نه بنسي نه بن!

انهيءَ لاءِ بنواس پوڳيون پيا،
انهيءَ سان اسان جو انوکو وچن!

مُساڻر! رڳو نمُ جي چانو ۾،
اچي ويهه مون سان، ڪڏهن نار من!

نه ڄاڻين ته هن ديس ۾ آه ڇا،
ته سمجهين ته ڇا ٿي ٿيو من مڪن!

هتي ڪڙڪ ۾ سنگ سونا ٿين،
هتي ڌرتيءَ کي روپهري بدنُ.

هتي هار پوئي اتر جي هوا،
هتي ريت جو هر ڪٿو آرتنُ.

جڏهن تو وِسي مينهن جي مند ۾،
لڳاتار موتي چڙهي روز چنُ.

جڏهن سنڌ تي سُرمئي راتريون،
کسي نندَ نيٺان اسان جي گگنُ؛

ڏسي چيٽَ جو چنڊُ آڪاس ۾،
اسان کي اچي ياد پنهنجو سجنُ.

هتي گيتُ جيتي ويو مون کي،
تنورو هيو يا پٽائيءَ جو تنُ!

انهيءَ کي اڏائي وئي ڇو هوا،
پيل مان چڙهي جو پيو ڪاله پَنُ!

اُٺي جي هوا آ، ٿڌا ساه آ،
الا جهڙ ٿيو مارئيءَ جو ڪفنُ!

چنيسر به دودو به منهنجو ميان!
چوان آءُ ڪيسين انهن جو چلن!

ڪهاڙي ڏيان ڏوهُ ڪهڙو اياز!
ڪپي جڙ اسان جي ويو ڪاله ڪُنُ.

گگن_آڪاس.

تون نه آئين، نه آئين، نه آئين اڃا،
 ٿو اسان کي پيو آزمائين اڃا!
 آ گهڙو ڪا گهڙي، ڏس ٻڌين ٿي ٻڙي!
 پریت میهار سان ٿي نپائين اڃا!
 ڪيچ جا پيچرا مان چمڪي پون،
 باهه پنيور کي جي لڳائين اڃا!
 موت هڪ تاج آ، جيڪڏهن عشق ۾،
 تو سري سر اڏي تي جهڪائين اڃا!
 اي اياز، اگهه اڪيون جي ويا سي ويا،
 پور ڪن جا پيو تون پچائين اڃا؟

ڪيچَ ڏي آءُ ڇو ٿي ڪهان اي اديون،
ڇو نه پنيور جي ٿي رهان اي اديون!

هو پنهنون، جو پراهون ٿيو اوچتو،
سور تنهن لاءِ ڪيسين سهان اي اديون.

راه ڪائي نه آءُ، واه ڪائي نه آءُ،
ڪن پهڻ پڻ جا هون نه ها اي اديون!

هو پري جو ويو سيند سندور سان،
ناه پئي سان ڪري، ڪئن نهان اي اديون!

ٿي ماڪ وسِي ميخاني تي، کي رندَ کڙو کڙڪائڻ ٿا،
ڪجهه ڳاٽ ڳهر مان چرڪن ٿا ۽ جامَ جهلي واجهائڻ ٿا.

مون، سُهڻا! تَنهنجي ساڪَ کَنڻي ۽ لوئِيءَ تَنهنجي لاکَ هَنڻي،
سي ڪانئر ٻي ڪنهن کُڙم منجهان، جي پريت ڪري پڇتائڻ ٿا.

ڪا هرڪُ نه هاري هوتن تي، هي پنڌ نه آهي پونن جو،
ٿا ڏاڍا ڏونگر ڏيکارن، جي پيچُ پيارل پائڻ ٿا.

ڪي ڪنڌ جهڪائي ڪنڌيءَ تي، ٿا پاڻ چُپائڻ چوهي کان،
ڪي وانجهي سِيرَ وَسائڻ ٿا، درياھ جڏهن دڙ لائڻ ٿا.

هن شيشي_گهر جا دروازا، نادان، اگر ٻوتين به ته ڇا!
پٿر ته پري، پوري گهر کي ڪجهه تهڪ رُڳا تڙڪائين ٿا.

آ مَهڪ هوا ۾ مينديءَ جي، سي گهوتَ اچن ٿا گهايل تي،
جي لال لهوءَ ۾ ليٽڙجي، اڄ رُت جي ريت نپائڻ ٿا.

ڪي پنهنجي پو ۾ پُٽڪن ٿا، ڪي ڪانيارا ٿي ڪُٽڪن ٿا،
ٿو چوري چنگُ اياز، اتي، جت ڳاڙها ڳيرو ڳائڻ ٿا.

دڙ زور سان، وري وري اٿندڙ آواز
پونو_ميدان

جي هانءُ نه هارين ڪوهيارل! هي ڏينهن به گهاري وينداسين،
چو پير پساري وينو آن، اُت! ڏونگر ڌاري وينداسين.

ڪنهن لاءِ تڪين ٿو ڪنڌيءَ تان، بي بيٽي ڪابه نه اچڻي آ،
جي تون به اچين او وڻجارا! تو کي به اڪاري وينداسين.

درياهه اندر جا دهشت آ، ڪنهن وقت قيامت ٿي ويندي،
تون مان ته رڳو هن سنڌوءَ تي، ڪا لهر اڀاري وينداسين.

ڪا جهرم جهرم جڳنوءَ جي، ڪا ٿم ٿم ٿم ٿم تاري جي،
گهنگهور گهٽا جو گهيرو آ، ڪنهنجي ته سهاري وينداسين.

آ مرڻو هر ڪنهن ماڻهوءَ کي، پر هيئن نه مرداسين ساڻي!
ڪا آگ لڳائي وينداسين، ڪو ٻارڻ ٻاري وينداسين.

تون آءُ تو اوريون اوراڻا، چو جيءُ سڀ هي جهوراڻا؟
تو ڇا ڪان چرڪين ٿو راڻا! اڄ ڪاڪ ڪناري وينداسين.

چو گهپرائين ٿو ڪوٽ ڏسي، هي اُوچي اُوچي اوت ڏسي،
زندگي اڏائي وينداسين، زنجير پگهاري وينداسين.

تنهن وقت به مون هي ڄاتو هو، هي ڪاريهر سان ناتو هو،
جي هاڻي ساڻ سڃاتو تو، هي ماري ماري وينداسين.

تون ڪر، جو توکي ڪرڻو آ، هي دؤر به نيٺ گذرڻو آ،
ڪنهن وقت ڏهيسر مرڻو آ، بنواس گذاري وينداسين.